

Malmö Konserthus

Torsdag 7 oktober 2010 kl 19.30

DR Byens koncertsal, Köpenhamn

Fredag 8 oktober 2010 kl 19.30

Helsingborgs Konserthus

Söndag 10 oktober 2010 kl 18.30

NÄR SEKLET VAR UNGT

MALMÖ SYMFONIORKESTER

VASSILY SINAISKY dirigent

MARTIN STURFÄLT piano

Marika Fältskog konsertmästare

CARL NIELSEN (1865-1931)

Maskarade, uvertyr /5 min

ADOLF WIKLUND (1879-1950)

Pianokonsert nr 1 e-moll op 10 /35 min

Allegro energico

Andante ma non troppo

Allegro vivace

PAUS

BÉLA BARTÓK (1881-1945)

Svit för orkester nr 1 op 3 /35 min

Allegro vivace

Poco adagio

Presto

Moderato

Molto vivace

Malmö Konserthus

Torsdag 7 oktober 2010 kl 19.30

VASSILY SINAISKY dirigent

konstnärligt ansvarig för Moskva-filharmonikerna. Därefter erhöj han samma position hos Ryska statens symfoniorkester, som han lämnade så sent som 2002. Genom åren har Sinaisky även arbetat mycket med opera och varit förste gäst-dirigent vid Bolsjoj i Moskva. Han har haft framgångar vid Komische Oper i Berlin och English National Opera i London.

Nu har Vassily Sinaisky sin bas i Amsterdam, där han bor på Bachstraat ett stenkast från Concertgebouw. Staden är ett stort musikaliskt centrum och det är nära till allt. Inte minst till Manchester i England och uppdraget som förste gäst-dirigent sedan 1996 för BBC Philharmonic Orchestra och till Malmö förstås. Från och med september 2010 är Sinaisky chefsdirigent och konstnärlig ledare vid Bolsjoj i Moskva. Vassily Sinaisky är dessutom dirigentprofessor vid Musikkonservatoriet i S:t Petersburg sedan 30 år.

Med BBC-orkestern i Manchester har Sinaisky gjort ett antal skivinspelningar på Chandos, främst med rysk musik av bl a Balakirev, Sjtjedrin, Glinka och Sjostakovitj. Sommaren 2007 påbörjade han och MSO inspelningen av Franz Schmidts fyra symfonier för skivmärket Naxos. Schmidts Symfoni nr 1, nr 2 och nr 3 har fått fina omnämningar i bl a brittiska musiktidningen Gramophone. Symfoni nr 4 släpps i november 2010.

MSO:s chefsdirigent Vassily Sinaisky är en rutinerad musiker med diger meritlista. Tiden efter Musikkonservatoriet i Leningrad var han assistent till den legendariske dirigenten Kirill Kondrasjin hos Moskva-filharmonikerna. Sinaisky vann guldmedaljen i den prestigefyllda Karajantävlingen 1973 och engageras sedan dess av orkestrar över hela världen, bl a har han dirigerat Los Angeles Philharmonic, BBC Symphony Orchestra, Concertgebouw-orkestern i Amsterdam, Pittsburgh Symphony Orchestra och Finska Radions Symfoniorkester. Konserter och skivinspelningar kritikerrosas. Åren 1991-1996 var Sinaisky chefsdirigent och

MARTIN STURFÄLT piano

"Martin Sturfält [är] målmedvetet på väg in i klassen av svenska elitpianister" /Svenska Dagbladet

Pianisten Martin Sturfält är en uppmärksammad och mycket efterfrågad svensk musiker. I december 2009 kom han på femte plats i svenska musiktidskriften OPUS årliga nyårslista över "personligheter i svenskt musikliv". Martin förekommer flitigt som solist hos svenska och utländska symfoniorkestrar och är även en

hängiven kammarmusiker. På senare år har han som solist samarbetat med framstående dirigenter som Sir Mark Elder, Andrew Manze och Alexander Vedernikov med orkestrar som Halléorkestern i Manchester, New London Sinfonia samt de flesta svenska symfoniorkestrar. Han har gett solo- och kammarmusikkonserter på bl a Nybrokajen 11 och Konserthuset i Stockholm, Wigmore Hall, Barbican Hall, Royal Festival Hall och Purcell Room i London, Concertgebouw i Amsterdam och Palais des Beaux-Arts i Bryssel. Martins engagemang för svensk musik, dåtida såväl som nutida, har bl a resulterat i en kritikerrosad inspelning av Stenhammars pianoverk på Hyperion Records. Martins första tävlingsframgång var när han erhöll första pris i svenska Yamahatävlingen 1999. Därefter har han vunnit förstapriser i bl a engelska Yamahatävlingen 2002, nordiska "Blüthner-tävlingen" i Malmö 2002, John Ogdon Prize i London 2004 och Terence Judd Award i Manchester 2005. Utöver detta kan nämnas att Martin var en av de konstnärliga ledarna för Messiaenjubileet i Stockholm 2008.

Martin Sturfält har studerat vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Guildhall School of Music & Drama i London. Huvudsakliga lärare har varit Esther Bodin-Karpe, Stefan Bojsten, Paul Roberts och Ronan O'Hora.

MALMÖ SYMFONIORKESTER

MSOs kontrabassection Foto X-Roy Malmö

Malmö SymfoniOrkester (MSO) består av 100 begåvade musiker som ständigt briljerar i ett rikt och mångskiftande konsertutbud. MSO är stolta traditionsbärare av den symfoniska repertoaren, men strävar också efter att föra den vidare in i framtiden. MSO lägger mycket energi på att hålla sig väl framme i de symfoniska trenderna i nuet och utveckla nya konsertkoncept, bl a dataspelsmusik och äventyr med olika teman. Nallekonserterna för de minsta är ett eget varumärke. Sommaren 2008 startade MSO ungdomsorkestern MSO Ung med talangfulla unga stråkmusiker från Skåne. Publiken i Malmö Konserthus är stor och entusiastisk, MSOs konserter har ca 90% beläggning. Flera inspelningar har blivit internationellt uppmärksammade med första pris i tävlingar som Cannes Classical

Award och Diapason d'Or. Utgivningen av Berwalds symfonier med MSO under ledning av Sixten Ehrling nominerades till ett av världens finaste priser Gramophone Award. En av de senaste utgivningarna med musik av Charles Ives (Naxos) har fått lysande kritik och utsågs i oktober 2008 till månadens Editor's Choice av brittiska musiktidskriften Gramophone. Även Franz Schmidts symfonier (Naxos) med Vassily Sinaisky har uppmärksammats och lovordats av bl a Gramophone.

Vassily Sinaisky är chefsdirigent sedan 2007.

Läs mer på www.mso.se

CARL NIELSEN

Maskerade, uvertyr

Carl Nielsen komponerade två operor. År 1901 fullbordade han den allvarliga och moraliserande *Saul och David* med inspiration i Bibeln och barockens musik och fem år senare var han färdig med dess totala motsats, den spralliga och ytligt sensuella *Maskerade* med påtagligt inflytande från Mozarts eleganta musik. Handlingen, som utspelas 1723, är synnerligen lättviktig. Den bygger på Ludvig Holbergs lustspel med samma namn och lever på sin situationskomik. Man blir på gott humör av det lättsamma och lätt ekivoka. Till operans enorma framgång bidrog i högsta grad musiken, ett underverk av uppfinningsrikedom och roliga infall samtidigt som den är hantverksmässigt genial. Några av orkestersatserna har kommit att bli favoritstycken på

konserterstraderna, däribland den sprudlande virtuosa uvertyn. Det var det sista Nielsen komponerade till sin opera och den var färdig så sent som en vecka före premiären den 11 november 1906. Enbart under första säsongen hade operan framförts tjugo gånger. Uvertyn spelades i Stockholm redan 1907, som ett erkännande av att Carl Nielsen året innan valts in som ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien. Tor Aulin uruppförde därmed det applådnipande konsertslut som Nielsen försett uvertyn med. I operan går uvertyn lugnt över i handlingen.

© Stig Jacobsson

ADOLF WIKLUND

Pianokonsert nr 1

Adolf Wiklund var en begåvad och framgångsrik yngling som redan som tonåring skaffat sig en gedigen utbildning och som tidigt började komponera. Han erhöll statsstipendier som tillät honom att studera i Paris och 1905 kunde han som Jenny Lind-stipendiat fortsätta studera i Berlin. Det var inte i första hand komposition han studerade, utan pianospel och dirigering. Han fick en anställning i Karlsruhe, men tröttnade snart på att inte ha en mer framträdande roll. Därför accepterade han 1911 att bli kapellmästare vid Stockholmsoperan. Hans ungdomsplåner på att bli dirigent i Tyskland grusades

därmed, men hans insatser i hemlandet blev synnerligen betydelsefulla.

När han som 28-åring gav sig på att skriva en pianokonsert 1907 hade han bara två orkesterverk bakom sig, men dessa hade spelats flera gånger och de visade att han behärskade instrumentation på ett mycket kompetent sätt. Den här sommaren bodde han i en liten stuga på Dalarö tillsammans med repetitören vid Stockholmsoperan, John Cederlund. "Vi hade båda två piano i våra rum, som bara skildes av ett kök. Ofta musicerade vi samtidigt, men när jag komponerade brukade Cederlund gå ut och mata hönsen eller spela fiol för dem."

Även om det skrivits pianokonsert i Sverige tidigare, är det bara Stenhammars första konsert (1893) som kan be-

traktas som ett levande konstverk. Wiklund kände säkerligen till denna konsert och liksom Stenhammar hade Wiklund även sneglat på Brahms konserter. Just våren 1907 studerade Wiklund in solostämman till Brahms B-durkonsert och blev förste svensk som spelade den. Wiklunds egen pianokonsert uruppfördes i februari 1909 med Armas Järnefelt som dirigent och med Aurora Molander som solist. Solisten inleder konserten med ett dramatiskt huvudtema som har en tydlig nordisk ton. Orkestern tar upp melodin och sedan utvecklas satsen enligt sonatformens regler. Det blir en mjuk övergång till den långsamma satsens drömmande naturskildring. Wiklund visar sig vara en av våra mest utpräglade impressionister med sin beslöjade harmonik. Finalen blir en virvlande uppvisning med en glansfull avslutning. Det förvånar inte att uruppförandet blev lyckosamt. Kollegan Ture Rangström skrev i sin recension att det var "ett för soloinstrumentet utmärkt skrivet verk, en flytande och klangfull komposition".

Administration, dirigerande och pianospel tog alltmer tid från Wiklund och därför blev hans totala produktion av kompositioner inte stor. Men 1916 kom i alla fall ytterligare en pianokonsert i h-moll (op 16). Dessa båda konserter hör till de mest värdefulla svenska pianokonserterna. I synnerhet under 1900-talets första hälft spelades de mycket ofta, inte sällan med tonsättaren själv som solist.

© Stig Jacobsson

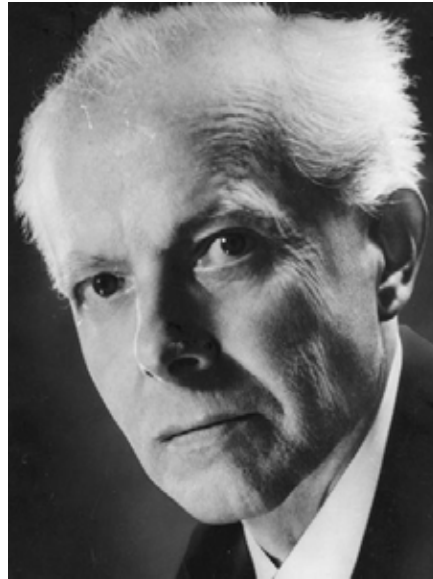
BÉLA BARTÓK

Svit för orkester nr 1

Liksom de flesta andra avantgardister hade Béla Bartók en ungdomsperiod då produktionen knyter an till den romantiska traditionen. Bland dessa verk kan nämnas ett Scherzo för piano och orkester, en pianokvintett, den symfoniska dikten Kossuth och ett ambitiöst försök i den genomarbetade symfoniska genren, Svit för orkester nr 1.

Fyrtio år senare skulle många av de tankar han började bearbeta i sviten blomma ut i Konsert för orkester, även den i fem satser. I sviten låter han ett scherzo flankeras av två långsamma satser och av två snabba i ytterkanterna. Trots att stycket är mycket vackert och tilltalande hade det inte samma framgång hos publiken som hans patriotiska porträtt av folkhjälten Kossuth. Uruppförandet ägde rum i Wien den 29 november 1905 och i Budapest i mars 1909. Först 1920 spelades sviten på nytt.

När Budapestorkestern spelade stycket i stympat skick reagerade Bartók med ilska. "Det är allmänt accepterat att verk av sonat- eller symfonityp inte bör och inte får framföras med någon sats struken på en allvarligt menad konsert... Mitt verk har inte bara en uppenbar symfonisk ka-

raktär, men dessutom en nära tematisk släktskap mellan de olika satserna. Vissa takter i satserna blir obegripliga utan den föregående satsen. Därför skulle jag uppskatta om ni aldrig mer spelade något av mina verk." Bakom detta kraftfulla uttalande låg det faktum att orkestern under de senaste fyra åren inte spelat något av hans verk. Nu tog man honom på orden och bojkottade Bartóks musik under ytterligare tre år. Det ska här sägas att det senare är Budapestfilharmonikerna som

gjort mest för att göra Bartóks musik känd. Ytterligare en skandal med anknytning till den första sviten inträffade 1935, när ett känt och aktningvärt sällskap för konst och vetenskap ville erkänna honom en eftertraktad medalj. Bartók hade blivit 54 år och stod på höjden av sin karriär, men medaljen skulle han få för den då trettio år gamla sviten. Denna tveksamma hyllning väckte Bartóks indignation, eftersom man helt ignorerade hans senare produktion. "Jag tycker verkligen

mycket om mitt verk, vilket är en anmärkningsvärd bedrift av en 24-åring... Vill jag slå fast att jag inte önskar ta emot Greguss-medaljen vare sig nu eller i framtiden, vare sig i livet eller efter döden."

Första satsen börjar i heroisk E-dur och alla de melodier som presenteras återkommer i de senare satserna. Den långsamma sats som följer presenterar en melankolisk melodi i oboe och klarinetter, varpå man hör en mystifierande trumpet i fjärran och en träblåsmelodi med 1600-talansanknytning. En riktig överraskning var det för publiken att där upptäcka en stiliserad version av Blå förgätmigej, en på den tiden vida känd sång av Lajos Serly. Den mittersta satsen är ett av den unge Bartóks mer lysande galopperande scherzi, som följs av ett idylliskt och stämningfullt moderat. Med stämningar som påminner om första satsen inleder han finalen, som avslutas i strålände glans för full orkester. Med sin Svit för orkester hade Bartók skrivit in sig i ett hörn. Efter detta verk komponerade han inget på två år, men sedan kom han tillbaka som den gigant han blivit för 1900-talsmusiken.

© Stig Jacobsson